

ביטוח סיכוני מלחמה - היכן "ענבל" ?

WWW.LAWSHIPS.COM

YOAV HARRIS

Harris & Co
Maritime law office

CHAMBERS & PARTNERS
2022 REVIEW

"HAS SIGNIFICANT
LITIGIOUS CAPABILITIES"

"AN INTERNATIONALLY
RESPECTED OFFERING"

"ALSO NOTABLY ACTIVE
IN SHIP ARRESTS"

במקביל להתעשתות החברה הישראלית לוחמיה ומשרתיה הגיבורים ומתנדביה הרבים ממתקפת הטרור הרצחנית של השפלים הקיימים עלי אדמות, גם חברות הביטוח ומבטחי המשנה למיניהן לא המתינו זמן רב בטרם הודיעו על ביטולי ביטוחי המלחמה למיניהן- על פי רוב בהודעות ביטול בתוקף מיד תוך 7 ימים. הסיבה לכך היא שהגם שלכאורה כשמו כן הוא- ביטוח סיכוני מלחמה (למשל בסעיפי המכון – Institute War Clause) אמור לכסות כנגד סיכוני מלחמה למיניהם, הרי שפוליסות רבות כוללות סעיף risk Cancellation המאפשר למבטח לבטל כיסוי ביטוחי עבור מטען שטרם החל את תנועתו במהלך 7 הימים הקודמים להודעה.

הסיבה לכך נעוצה בכלל עתיק היומין בדבר מהות הביטוח עצמו- ביטוח הוא כנגד סיכונים אשר יכול ויתרחשו אולם אין ביטוח כנגד סיכונים אשר בוודאות יתרחשו. לכן כלי שייט שנקלע לאזור מסוים שנהיה למסוכן יקבל כאמור כיסוי מכוח ביטוח סיכוני מלחמה, אולם לא ניתן לבטח באופן שגרתי כלי שייט שנכנס מראש לאזור שכבר הוכרז כאזור מסוכן. ניתן כמובן לעשות כן עבור תוספת פרמיה, מן הסתם, משמעותית. הכרזת המבטחים על פי רוב סינדיקט Lloyds על אזור כמסוכן, נעשית על סמך הנתונים שבידיהם-ואינה מחייבת הכרזה ממשלתית-מדינתית בדבר הכרזה או פרוץ מלחמה. אם כי בימים אלו, ממשלת ישראל עצמה מכריזה על האירוע כמלחמה והיא עצמה מבדילה אותו ממצעי וסבבי עבר.

עוד יש לקחת בחשבון כי המוביל הימי יכול אף הוא, מכוח התנאים הסטנדרטיים שבשטרי המטען, להכריז על "תום מסע" לפני ההגעה לנמל היעד בישראל- כתוצאה ממצב הלוחמה והיותה אזור מסוכן, ובמצב דברים זה יאלץ בעל המטען לדאוג להשלמת המסע הימי ולהובלת המטען לנמל ישראלי, בכוחות עצמו- כלומר על חשבון.

בזמן מלחמת לבנון השנייה היה צורך לפנות ל-Lloyds על מנת לרכוש ביטוח מיוחד לסיכוני המלחמה והמשתמשים בהובלה ימית נאלצו לשאת בהיטלי מלחמה למיניהם החל משלב הגעת האונייה לטווח 12 מייל ימי מחופי המדינה והכרזתה על הגעתה. סכומי ההיטלים עמדו אז על

דו"ח וועדת טוניק שפורסם באפריל 2007 המליץ כ"מסקנה האחת ויחידה" כלשונו, על הקמת רשות לתחבורה ונמלים לשעת חירום (רת"ח) אשר סמכויותיה תעוגן בתקנות ולפיהן יוקנו לשר התחבורה בתיאום עם שר הביטחון הסמכויות להפעלת כל המערכים הנמליים ותחבורתיים, כולל טיפול בחומרים מסוכנים והפעלת מסופי דלק

למקרה כל הכרזה על נמלי ישראל כאישור מלחמה על ידי סינדיקט הביטוח. הדבר ימנע תוספת תשלום של היטל ביטוח סיכוני מלחמה ע"י בעלי האוניות והמשתמשים, וזאת מכוח הדברים שהוצגו בפניו.

השנים חלפו, המלצותיה העיקריות של וועדת טוניק לא יישמו (ככל שידוע אין בנמצא רשות

אותו דו"ח-ח- שנת 2021 היא לא התבקשה ולא סיפקה ביטוחים אלו. כעת כמובן, אוקטובר 2023 המצב שונה לחלוטין.

יש לשים לב לכך, שלכאורה על פי לשון סעיף 4.4.3 ביטוח מטענים ניתן רק למטענים הנמצאים באונייה בבעלות או חכירת חברה ישראלית (אירוע שהוא די נדיר) וכי על מנת להעניק ביטוח מטענים שכזה לאונייה אחרת נדרש כי האנייה תהא כלי שיט "הפועל לטובת משק המדינה".

דומה כי טוב יעשו בעלי התפקידים בממשלה ובמס רכוש וקרן פיצויים, אם יורו לחברת ענבל להפעיל את ביטוחי החירום האמורים ולדאוג לכך שהביטוחים יכסו כלי שיט ומטענים הפוקדים או אמורים או מיועדים לפקוד את מי מנמלי ישראל- מדינת אי המצויה במלחמה קיומית. השאלה בדבר עלות ביטוחים אלו למדינה/למשק לאחר שסביר להניח כי הם לא הוסדרו מראש כפי שהומלץ, תתווסף אף היא למניין השאלות לביורור בשעה 06:00 אחרי המלחמה.

יואב הריס, עו"ד

פורסם ב"מטען", מהדורת האינטרנט, 16.10.23.

הכותב הנו מנהל מחלקת ספנות ומשפטי ימי, משרד הריס ושות'.

תוכן הכתבה כללי ואינו מהווה חוות דעת משפטית.

וכימיקלים; הכנת כוח עתודה "מילואים" בכל נמל; לוודא קיומן של לפחות שתי מיכליות בבעלות או בשליטה ישראלית אשר ניתן "לגייס" אותן מכוח תקנות שעת חירום (החוק להארכת תוקף של תקנות שעת חירום (פיקוח על כלי שיט) [נוסח משולב, תשל"ג-1973]; ניהול תור תפעולי לנמלים מחוץ למים הריבוניים וכן להגיע "להסדר ביטוחי קבוע ומוסכם מראש אל מול המבטחים הבינלאומיים [...]) לשעת חירום אשר לנוכח ביזור ניהול הנמלים לאורך השנים בין מספר גופים פרטיים, יכול והקמתה והסמכתה לתפקוד בשעת חירום נדרשת ביתר שאת), כמו גם המנגנון המוצע להסדיר מראש את נושא ביטוחי המלחמה לכלי שיט ומטענים, בואך סבבי לוחמת המדינה שהנם מנת חלקינו.

בחודש אוגוסט 2011 התקבלו החלטת ועדת השרים לענייני כלכלה [חכ/225] וכן החלטת ממשלה (מספר 3676) בדבר הקמת חברת בת לחברת הביטוח הממשלתית "ענבל" אשר מטרתה יהיו ביטוח כנגד סיכוני מלחמה וטרור ובכלל זה ביטוח כלי שיט וכלי טיס מפני סיכוני מלחמה רגילים ומיוחדים, לרבות ביטוח מפני נזקים ישירים לגוף כלי השיט או כלי הטיס, תכולתם ונוסעיהם.

בהתאם, בדו"ח התקופתי של ענבל חברה לביטוח בע"מ לשנת 2021, ניתן למצוא, (בסעיף 4.4.1) כי על שירותיה נמנים מתן כיסוי כלי שיט וכלי טיס מפני סיכוני מלחמה רגילים ומיוחדים; וכן - ביטוח מטענים בהובלה ימית בזמן חירום לביטוח מטען הנמצא בכלי שיט שהנו בבעלות או חכירת אזרח או תושב ישראלי- או כלי שיט אחר הפועל לטובת משק המדינה (סעיף 4.4.3). ענבל מציינת מפורשות בדיווחה זה, כי ביטוחיה אלו ניתנים בזמן חירום בלבד, על פי בקשת ממשלת ישראל ועל פי בקשת מס רכוש וקרן פיצויים. וכי למשל בשנת

SOCIALS

 YOAV HARRIS ADVOCATE

 YOAV HARRIS

 WWW.LAWSHIPS.COM

 YOAV HARRIS

CONTACTS

FAX: +927.(0)4.874.4040

 TEL: +927.(0)4.845.4040

 E-MAIL: YOAVH@MARITIME-LAW.CO.IL

 16 PAL-YAM ST. 5TH FL. HAIFA.
28 HARBAA ST. NORTH TOWER, 5TH FL. TEL AVIV.

